Štev. 214 — V Trstu, v torek 7. oktobra 1919

Izhaja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3·—, pol leta L 18·— in celo leto L 36·—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm*). — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 20 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov *mm* po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1·—. Oglase sprejema inseratni oddelek Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inseratni oddelek se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20.

Nov poizkus rešitve vladne krize SHS.

Sestava novega kabineta poverjena Marku Trifkoviću. Uspeh negotov.

Trifković prevzel sestavo vlade.

BELGRAD, 3. Mandat za sestavo novega kabineta je prevzel Marko Trifković (radikalni disident).

Trifkovićeva kandidatura in demokratska zajednica.

BELGRAD, 3. (»Slov. Nar.«) Demokratska zajednica je imela danes sejo, na kateri je odklonila kandidaturo g. Trifkovića za ministrskega predsednika in vsako sodelovanje ž njim. Na večer je obiskal g. Trifković g. Davidoviča, ki mu je obrazložil, da Demokratska zajednica ne smatra njega za sposobnega državnika, ki bi mogel sestaviti novo vlado. To izjavo je podal g. Davidovič gosp. Trifkoviću na temelju sklepov seje Demokratske zajednice. Po sestanku z g. Trifkovićem je posetil Davidovič sejo Demokratske zajednice, na kateri je referiral o izvršenem sklepu. Demokratski klub je odobril in vzel njegovo izjavo na znanje. — Tudi socijalisti odklanjajo vsako sodelovanje z g. Trifkovićem.

BELGRAD, 3. (»Slov. Narod«.) Ker Demokratska zajednica in socijalisti odklanjajo sodelovanje s Trifkovićem in ker je Trifković v vsem mnogo slabši od Protića, ni verjetno, da bi mogel sestaviti novo vlado. Pričakuje se, da bo Trifković še tekom jutrišnjega dne vrnil regentu poverjeni mu mandat.

Kdo je predlagal Trifkovića.

BELGRAD, 3. (»Slov. Narod«.) Predsednik Narodnega predstavništva dr. Draža Pavlovič ni nasvetoval kroni, da poveri mandat za sestavo nove vlade Trifkoviću, marveč ga je predlagala opozicija potom Pašića na popolnoma neparlamentaren način.

BELGRAD, 4. (»Slov.«) Designirani ministrski predsednik Trifković je, sledeč intencijam opozicijonalnega bloka, poskušal doseči najprej koncentracijski kabinet. Zato je pozval demokratsko zajednico, socijaliste in Črnogorce, da se udeležijo sestave njegovega kabineta. Demokratska zajednica mu je javila, da ne more sprejeti njegove ponudbe, ker v njegovi osebi ne vidi garancije, da se more okoli nje zbrati za parlamentarno delo zadostno število parlamentarnih organizacij. Socijalni demokrati so izjavili, da ne morejo v Trifkovićevo vlado, da pa glede kvoruma ne bodo delali nobenih težkoč. Isto izjavo so dali Črnogorci. Vsled tega pridejo sedaj v poštev za sestavo kabineta opozicijonalne skupine.

BELGRAD, 4. (»Slov.«) Danes popoldne ob 17 so se zbrale pri Trifkoviću opozicijonalne skupine, katerim je Trifković dal pregledno sliko pogajanj z drugimi strankami. Rezultat je bil, kakor je znano negativen. Nato so pričele stranke razpravo o programu vlade, ki se je končala s soglasnim zaključkom, da Marko Trifković sprejme mandat za sestavo kabineta in da ga bodo opozicijonalne stranke močno podpirale.

BELGRAD, 4. (»Slov.«) Načelniki opozicijonalnih skupin se zberejo jutri ob 8 pri Trifkoviću, da sestavijo listo novega kabineta. Še tekom jutrišnjega dopoldneva se bo lista kabineta predložila regentr Aleksandru.

Nesoglasja med radikalci in Narodnim klubom.

BELGRAD, 3. V poslanskih krogih se mnogo govori o nesoglasju, ki je nastal baje med Narodnim klubom in radikalci. Spor je nastal že takrat, ko je razpravljala opozicija o vrnitvi mandata Protića regentu. Narodni klub je stal takrat na stališču, da se mandat ne sme vrniti. Povodom te debate je prišlo do hudega spopada in je Protić predbacival Narodnemu klubu separatistične tendence, ki se ne morejo trpeti. Nesoglasja so se povečala še vsled vesti, da se je član Narodnega kluba dr. Krnic na neki skupščini v Fužini deklariral kot republikanec. V radikalnih krogih se je danes zatrjevalo, da pod takimi okolnostmi skupno delo ni mogoče.

Zopet dr. Draža Pavlovič.

BELGRAD, 4. (»Slov. Nar.«) Toliko kakor gotovo je, da se misija Trifkovićeva ne bo posrečila. Prestolonaslednik je poveril mandat Trifkoviću v prvi vrsti zaradi tega, da pokaže, da stori vse kar je mogoče, da se sestavi parlamentarna vlada. Čim se izkaže, da tudi Trifković ne bo mogel sestaviti kabineta, bo prestolonaslednik, kakor se zatrjuje v političnih krogih, poklical k sebi iznova predsednika Narodnega predstavništva dr. Dražo Pavloviča ter ga pozval, naj še enkrat poizkusi svojo srečo. Šance za to drugo misijo so za Pavloviča ugodnejše.

Dr. Trumbićev apel.

BELGRAD, 3. Povodom poverjenja mandata g. Marku Trifkoviću za sestavo vlade je minister dr. Trumbić pooblastil presbiro, objaviti njegova naziranja o notranjem in zunanjem položaju. Interesi države SHS zahtevajo, da se delegacija vrne v Pariz na konferenco, dočim bo sestavljena nova vlada rešila velika vprašanja, ob katerih je delala devet mesecev. Ta vprašanja največjega zanimanja za državo SHS na konferenci niso niti do kraja pretresena niti izvršena. Brezdvomno se bodo ta vprašanja odslej reševala v hitrejšem tempu, ker zahteva ta nova situacija v Italiji, povzročena po razpuščenju italijanskega parlamenta in po razpisu novih volitev. — Ministrska kriza je sedaj stopila v novo fazo. Prva faza je bila označena s tem, da sta dve največji skupini parlamenta poizkušali, da vsaka zase najde rešenje. Demokratska zajednica je to poizkušala s kabinetom Davidovičevim. Ko je ta kabinet dal ostavko, je radikalna stranka v sporazumu z manjšimi skupinami zahtevala mandat, ki ga je dobil Protić. Ker Protić ni uspel, je moral regentu vrniti poverjeni mandat; s tem je podan dokaz, da tudi radikalna stranka ni mogla stvoriti trajne redne vlade. Po teh izkušnjah, ki so dokazale, da ti veliki parlamentarni skupini ne moreta rešiti vsaka zase težke situacije, se nalaga eni in drugi dolžnost proti državi in vladarju: revidirati pravec dosedanje akcije in pokazati pripravljenost k vzajemnim operacijam, ki omogočajo rešitev krize. Z ozirom na ta cilj je treba, da doprinašajo vsi enake žrtve, katere v tem kritičnem času zahtevajo interesi države. Po poostritvi odnošajev med obema skupinama morata uspeti s svojim delom, ko se uverita, kako velika je njiju odgovornost. Njiju odgovornost je še večja zaradi tega, ker sta obe skupini evidentno monarhistični. Političnо naziranje tima veli, da s svojim ravnanjem ne otežita izpolnjevanja dolžnosti krone, ki ni odgovorna. Ponavljam, da se mora naša delegacija čim preje vrniti v Pariz, da nadaljuje svoje delo pri konferenci: radikalna in demokratska stranka pa morata pokazati pripravljenost, da z požrtvovalnostjo omogočita sestavo kabineta, ki bo z njunim sodelovanjem imel v prvi vrsti nalogo osvoboditi državo iz dosedanjega položaja. To je po mojem mnenju mogoče le z dobro voljo na eni kakor na drugi strani. Sicer ni nobenega izhoda. Moj namen ni, da bi dajal parlamentarnim krogom svete, toda kot sedanji titular resorta zunanje politike čutim dolžnost, da v tako težkih časih za narod in za državo izrečem, kakšno je moje naziranje o razmerah in da vse, kar je le mogoče storim za ugodno rešitev krize, ki ne sme trajati dalje.

Poslanica pravoslavnih vladik.

Srbski pravoslavni vladike so izdali na narod poslanico, v kateri pravijo med drugim: »Pravica je zmagala, bratje. Stoletja zatirana pravica našega naroda, ki so jo gazili in zasmehovali silni zavojevalci, je zasijala v naših dneh v onem sijaju, v kakršnem jo je zrl zarobljeni narod od Kosova samo v svojih sanjah in svojih poroštvih. Poroštvo našega naroda, naših carjev in patrijarhov, svečenikov in seljakov, kakor tudi naših slednjih guslarjev, se je uresničila dobesedno. Ves srbski pravoslavni narod je zedinjen. Še več, osvobojeni so tudi naši bratje Hrvati in Slovenci in zedinjeni z nami v eno močno in silno državo. Zares močna država je dobra stvar, toda še boljše je silna pravica. Gram pravice je težji od tovorov sile. Naj bi nam gospod Bog dal kreposti in modrosti, da izpolnimo našo močno državo s silno pravico, da bo vznotraj ta država močna in svetla pred Gospodom!«

Prepovedan izvoz v Romunijo.

BELGRAD, 4. Vlada SHS je prepovedala vsak izvoz blaga iz našega kraljestva v Romunijo. Ker so izvozna dovoljenja izdana mnogim trgovcem, so postala vsled tega neveljavna. Zato vlada v gotovih trgovskih krogih velika nezadovoljnost. Vzrok prepovedi izvoza v Romunijo je to, da zadržuje Romunija ravno blago, ki je namenjeno za državo SHS, zlasti razno železniško gradivo.

Graški Nemci se vdajajo.

LJUBLJANA, 5. Kakor se nam poroča iz Gradca, so dobili ondotni Slovenci od vlade nalog, naj v najkrajšem času Gradec zapustijo. Po posredovanju jugoslovanskega zastopnika, ki bi se istotako moral izseliti, in protestu, ki ga je vložil pri deželni vladi štajerski z grožnjo, da za enega Slovenca iztirajo deset Nemcev iz Jugoslavije, se je glavar Rintelen vdal in obljubil, da prekliče dotični odlok. Naslednje dni so bili zastopniki pokličani k uradu na posvet, kako bi se olajšala tudi dobava potnih listin, kar bi bilo ne samo potrebno, ampak tudi zelo nujno zlasti glede potovanja naših podanikov. Le priporočati je, da bi naša vlada v tem pogledu šla zastopništvu na roke. Pri enem posvetovanju se je vladni zastopnik tudi izjavil, da bo poskrbel za to, da bodo jugoslovanski visokošolci kakor doslej lahko obiskovali visoke šole, a zato bi se morala vlada Jugoslavije zavezati, da pošlje vsak mesec 8 vagonov trboveljskega premoga v Gradec. Glede te točke se je zglasil zastopnik Jugoslovanov v Gradcu, ravnatelj Jelčič, pri tukajšnji deželni vladi.

Grške pogodbe.

BELGRAD, 2. Grška vlada je odpovedala trgovske pogodbe in trgovske konvencije z Jugoslavijo, Zedinjenimi državami, Švico, Italijo, Anglijo, Romunsko, Belgijo, Perzijo, Norvegijo, Dansko in Japonsko.

Imenovanja hrvatskih škofov.

ZAGREB, 5. »Riječ SHS« poroča, da je papež ustavil bulo o imenovanju Aksamoviča za škofa v Djakovem in Nyaradija za škofa v Križevcih. To vprašanje se bo rešilo po končanem miru.

Najdene stvari iz Narodnega muzeja v Belgradu.

BELGRAD, 3. V Novih dvorih na Hrvatskem so našli v gradu grofa Jelačića več dragocenih stvari, ki so bile odnesene iz belgrajskega Narodnega muzeja. Ministrstvo narodne prosvete je poslalo v Zagreb dr. Vlado Petkovića, da prevzame te stvari in jih prepelje v Belgrad.

Dalmatinska učiteljišča.

BELGRAD, 2. Ministrstvo za prosveto je poslalo finančnemu ministrstvu vlogo, kjer ga naproša za kredit 100.000 kron za dalmatinska učiteljišča, ker Dalmacija nima posebnega proračuna za šolstvo.

Državno posojilo v inozemstvu.

BELGRAD, 3. Finančno ministrstvo je najelo v Franciji posojilo v znesku 9 milijonov frankov. Od te vsote dobi država SHS 6 milijonov v gotovini, okrog 3,000.000 ostane za kupone, ostanek pa se porabi za pokritje stroškov. Istočasno je dobil finančni minister dr. Veljković od ameriške vlade obvestilo, da je zveza ameriških bank pripravljena, dati državi SHS posojilo v iznosu 300.000 dolarjev. Vlada je že imenovala delegate, katerim je poverjena naloga, da podpišejo to posojilo.

Zagrebške vesti.

ZAGREB, 3. Zagrebški mestni aprovizacijski odsek bo spričo čimdalje hujše draginje in pomankanja ostal tudi v bodoče ter preskrboval moko, sladkor in mast. Od slučaja do slučaja se bo pečal tudi z drugim blagom. — Zagrebška mestna občina je kupila nadškofovo veleposestvo Biškupljak pri Žitnjaku, ki meri 230 oral. Mesto bo na posestvu pridelovalo zelenjavo za preskrbo prebivalstva. — Zagrebški listi poročajo, da je došel te dni iz Belgrada v Zagreb tajnik ruskega poslaništva Pelekin. Ker ni mogel nikjer dobiti prenočišča, je prenočil na policijskem komisarijatu in se zjutraj odpeljal dalje. — V Zagreb je došlo 50 vagonov češkega premoga, ki ga je bil kupil za Zagreb mestni zastopnik Šarić; nadaljnih 30 vagonov je na potu. S tem je zagrebška plinarna za celo zimo preskrbljena. — Zaradi težav s stanovanji in prehrano je zagrebško vseučiliško dijaštvo obvestilo liste, da letos ne pride k predavanjem, ako se razmere ne izpremene. Dijaštvo je poslalo k poverjeniku za prosveto, Rojcu, deputacijo.

Reški dogodki.

Francozi zapuščajo Reko.

REKA, 2. Francozi izpraznujejo skladišča v prosti luki in so skladišče št. 19 že popolnoma izpraznili. V skladiščih se nahajajo živila, ki se vkrcavajo na parnike. Vse barake in drugi predmeti, ki ga Francoze nimajo nobene vrednosti, so bili izročeni italijanskemu vojnemu erarju. Vest nekega lista, da je francoska postajna vojna ladja zapustila Reko, ni resnična. Zavezniki so zapustili samo Martinščico. Pač pa so se odpeljale z Reke angleške in ameriške vojne ladje. Barake in druge naprave francoskega vojnega erarja na sušaškem področju je zasedlo civilno prebivalstvo.

D'Annunzio nadaljuje.

BAKAR, 4. D'Annunzio je izjavil, da dela priprave, da zasede s svojimi prostovoljnimi četami vse ozemlje, ki naj bi pripadlo svobodni državi Reki po odredbi mirovne konference. D'Annunzio hoče anektirati to ozemlje za Italijo.

BAKAR, 4. Včeraj na večer se je razširil glas, da so prišle jugoslovanske čete na demarkacijsko črto. D'Annunzio je alarmiral vso vojsko in poslal močne čete na Sv. Kuzmo, Škrljevo in Grobnik. Dannunzijani so v strahu, da ne bi Jugoslovani prišli po železnici, pretrgale pri Dragi železniško črto.

Iz Bolgarske.

Preokret v bolgarski politiki?

BEROLIN, 3. Rimski poročevalec lista »Vossische Zeitung« poroča iz dobrega vira, da je Bolgarija sedaj spoznala, da mora iskati svojo rešitev le v prirodnih zvezah, to se pravi, **da mora na vsak način ponuditi roko Rusiji in Srbiji.** Pripravljena bi bila celo, omejiti svoja narodnostna stremljenja. Zadovoljna bi bila tudi z avtonomno Macedonijo pod srbskim gospodstvom, ako bi Bolgarija seveda brez škode svoje narodnosti mogla biti udeležena pri jugoslovanski zvezi držav. To stališče odgovarja precej natanko načrtu bolgarskih socijalistov, ki pa seveda hočejo poizkusiti, pritegniti tudi druge balkanske države, da bi ustvarili balkanski blok, ki bi bil neodvisen. Na ta način bi se moralo ustvariti na Balkanu globoko v prejšnje avstro-ogrsko ozemlje segajoče solidarno prevesje, s katerim bi morale računati vse druge kombinacije.

Mirovna konferenca.

Odhod polkovnika Housea.

PARIZ, 5. (S.) Polkovnik House je odpotoval s svojo soprogo danes zjutraj v Ameriko. Na postaji so ga pozdravili Clemenceau, Pichon, Wallaee in en častnik. V istem vlaku, s katerim je odpotoval House, se nahaja tudi francoska misija, ki potuje v Zedinjene države.

BREST, 6. (S.) Danes dopoldan je prispel semkaj polkovnik House. Vkrcal se je na ladjo »Great Norther« in se odpeljal v Zedinjene države.

Konferenca ne ustavi svojega dela zaradi Wilsonove bolezni. - Reško vprašanje.

WASHINGTON, 4. (S.) Zakasnelo. Državni oddelek je obvestil časopisje, da Wilsonova bolezen sicer zelo škoduje konferenčnemu delu, toda vendar ne bo ustavila vsega delovanja. Vodil je bo državni oddelek po načelih in navodilih, ki jih prav dobro pozna.

»Associated Presse« je izdala dne 2. oktobra uradno poročilo v katerem se je ugotavljalo, da pomenja privolenje na neredno D'Annunzijevo zasedbo Reke isto toliko, kakor podpiranje grških, romunskih in celo nemških zahtev, in uničenje avtoritete mirovne konference. Vsled tega je dolžnost Zedinjenih držav, da smatrajo za najprimernеje, da ustavijo vsako pomoč evropskim državam, če se ne poskrbi spoštovanje konferenčnih sklepov.

Smatra se, da bo sledila tej priobčitvi diplomatska akcija v Londonu in Parizu.

Odhod medzavezniške gospodarske komisije v Ameriko.

PARIZ, 5. (S.) Nocoj je odpotovala medzavezniška gospodarska komisija v Brest, kjer se vkrca za Ameriko, da pojasni potrebe vsake posamezne države. Komisija ima zelo veliko število članov. Italijani imajo kakih petnajst zastopnikov. Medzavezniška komisija ostane brškone še precej časa v Ameriki, ker mora obiskati važnejša mesta in večja industrijska središča.

Wilsonovo zdravstveno stanje se je nekoliko izboljšalo.

WASHINGTON, 5. (S.) Wilson je imel precej miren dan.

WASHINGTON, 5. (S.) Zdravniško poročilo o Wilsonovem zdravstvenem stanju pravi: Predsednik je imel zelo mirno noč. Upa se na izboljšanje njegovega stanja. Bolnik ima nekoliko boljši tek in sen.

Iz Poljske.

Preokret v poljski zunanji politiki.

KRAKOV, 3. »Goniec Krakowski« javlja iz Krakoveza, da je v poljski zunanji politiki opaziti preokret k boljšemu. Ne da bi mogli poročati posameznosti, moremo toliko reči, da se je težišče poljske politike obrnilo v London. Ministrski predsednik Paderewski je v Londonu prejel iz Varšave resne instrukcije glede poljskih-angleških pogajanj, ki imajo za smoter določitev vzhodnih mej Poljske.

Boji z boljševiki.

VARŠAVA, 5. (S.) Sporočilo poljskega generalnega štaba pravi: Fronta na Litvi in Beli Rusiji: Sovražnik je izvrševal energična poizvedovanja ob Berezini in obenem napadel naši predmostji pri Bobruiskem in Borisovem. Na Polesju smo boljševike odbili s protinapadom. Napada niso ponovili.

Gospodarske razmere na Poljskem.

VARŠAVA, 5. (S.) Zakladni minister Bilinski je poročal državnemu zboru o gospodarskih razmerah na Poljskem. Dolgovi v inozemstvu znašajo pet milijard in 728 milijonov mark. Minister je izjavil, da je proti temu, da bi se vzelo novo posojilo v inozemstvu. Treba je plačati javni dolg z lastnimi močmi. Pripomnil je, da bo predložil načrt za nove davke, ki bo lahko stopil v veljavo s 1. januarja. Naglašal je tudi nujnost monopoliziranja alkohola, ki prinese 78 milijonov dohodkov na leto, in monopoliziranja tobaka. Izjavil je, da bo moral najbrž prositi zbor za dovoljenje razpisa prisilnega posojila. Troški za vojsko znašajo sedaj pol milijarde na mesec, toda po sklepu miru se bodo ti troški zmanjšali. Minister je zaključil s pozivom na delo na trgovinskem in industrijskem polju, da se doseže blagostanje in ugled v inozemstvu.

Iz Čehoslovaške.

Čehoslovaška vlada za podonavsko konfederacijo.

PRAGA, 4. Minister za zunanje stvari, Beneš, je govoril pred narodno skupščino o vladni zunanji politiki. Izjavil je, da temelji leta na podlagi popolnega sporazuma in tesnega prijateljstva z entento. Govoreč o odnošajih z Nemčijo je izjavil: Utrditi moramo napram njej lojalno politiko, brez izzivanja, brez hinavstva in slabosti.

Govoreč o odnošajih z Rusijo je rekel, da bi se morala Čehoslovaška varovati pred vmešavanjem v ruske notranje razmere in se omejiti na željo za hitro obnovitev velike demokratske in federativne Rusije, napram kateri bo vodila Čehoslovaška prijateljsko in prisrčno politiko. Beneš je nato izrazil željo za ustanovitev tesnih zvez z Jugoslavijo, Romunsko in tudi Poljsko, vkljub velikim težavam pri reševanju težinskega vprašanja.

Govornik je pripomnil, da upa, ko se enkrat uredijo stvari z Dunajem in Budimpešto, da se bodo vzpostavili tudi odnošaji dobrega sosedstva, kar bo olajšalo ustanovitev političnega sistema v srednji Evropi, ki bo imel za podlago trden sporazum med Čehoslovaki, Jugoslovani, Romuni in Poljaki.

IZ RUSIJE.

Stališče Ljenina trdno.

NAUEN, 4. Zastopnik sovjetske vlade v Stockholmu, Frederick Stroem izjavlja, da je popolnoma neutemeljena vest, da bo sovjetska vlada odstopila. Stališče Ljeninovo je trdnejše, kakor kdaj prej.

Iz Romunske.

Nove volitve na Romunskem.

BUKAREŠT, 6. (S.) Volitve za poslansko zbornico so določene na 2., 3. in 4. novembra, za senat na 7. in 8. novembra, za splošni volilni razred na 9. novembra. Parlament se skliče na 20. novembra.

Iz Madžarske.

Madžarji hočejo kralja.

BUDIMPEŠTA, 3. Danes popoldne je v Budimpešti zbudil velikanski plakat nenavaduo pozornost Na plakatu, ki je zgoraj kazal ogrsko kraljevo krono, se naznanja, da se je osnovala rojalistična stranka, stranka ogrskega kraljestva, ki stremi po tem, da se skliče narodna skupščina, da odloči državno obliko in da izvoli kralja. Lepak pozivlja prebivalstvo, naj brez razlike stanu, plemena, narodnosti in vere vstopi v novo stranko.

Madžarski socijalisti prosijo za ententno policijo.

BASEL, 4. Madžarski socijalistični vodja Garamy se je izrazil napram dopisniku »Matina«, da je poslal ministrskemu predsedniku Clemenceauju pismo, v katerem ga prosi, da pošlje na Ogrsko policijske čete pod francoskim, angleškim ali ameriškim poveljstvom. Obenem je poslal pismo tudi Longuetu in Renaudelu, v katerem ju prosi, da tem odredbam ne ugovarjata.

Iz Nemčije.

Nova nemška vlada.

CURIH, 5. Novosestavljena nemška vlada sestoji od 11 članov: šest socijalistov, dva iz centra in trije demokrati. Scheidemann, ki se nagiba nekoliko k levici, odkar ni več na vladi, piše v »Vorwärtsu«, da je koalicijsko ministrstvo nujnost, toda nikakor ne ideal. Ideal, katerega se ne sme pozabiti, je zedinjenje delavskih slojev. Needinstvo omogoča, da imate v vladi dve buržoazijski stranki številno premoč nad socijalisti. Upa pa na vsak način, da bodo demokrati pomagali osvoboditi vojsko od monarhističnih elementov.

Novi podkancelar je bivši minister Schiffer; novi miaister za notranje stvari je Koch, doslej župan v Düsseldorfu. Pred odhodom iz Düsseldorfa je izjavil, da bo njegova glavna naloga pobijanje porenske separatistične tendence.

»Lokal Anzeiger« piše, da je bil imenovan za namestnika generala von der Goltza general von Eberhardt, ki je dobil ukaz, da dokonča izpraznitev Kuronske in Litve. Vlada je naslovila na tamošnje čete proglas, v katerem jih spominja na ententno grožnjo z vzpostavitvijo blokade, če se izpraznitev ne izvrši. Ententni vojaški krogi silijo na zasedbo Frankforta; »Temps« zahteva prilastitev ruhoskega okraja. Na milijone Nemcev bi tako trpelo zaradi trdoglavosti nekoliko vojakov v baltiških pokrajinah. Po zimi bi potrkala na vrata lakota. Vlada se sklicuje zadnjikrat na vest vojakov. Priznava, da razume njihovo ogorčenje radi nedržanih obljub, toda sedaj je na kocki nekaj važnejšega! Kdor noče biti sokrivec na pogubi lastnega naroda, se mora vkloniti nujnosti in se povrniti.

Iz Nemške Avstrije.

Prehranjevalna kriza na Dunaju.

DUNAJ, 3. »Allgemeine Zeitung« poroča, da je vest neke privatne dunajske korespondence, da so se načele že skrajne živežne zaloge, namenjene za skrajno silo, zbudila v dunajskem prebivalstvu veliko ogorčenje. Z veliko napetostjo se pričakuje današnje občinske seje, v kateri se bo podala zelo ostra interpelacija v tem smislu.

Vzpostavljeni odnošaji med Avstrijo in Italijo.

DUNAJ, 3. »Deutschösterreichische Staatskorrespondenz« javlja: Italijanski poslanik grof Peter Tommasi della Torretta je dospel na Dunaj. Grof Torretta bo obnovil redne odnošaje med Italijo in Avstrijo. Sedež poslaništva bo v prejšnji palači italijanskega veleposlaništva na Rennwegu.

Prometno vprašanje v Avstriji.

DUNAJ, 3. Z ozirom na vest, razširjeno v časopisju, da bo železniški promet na vseh progah državne železnice ob nedeljah skoro popolnoma ustavljen, objavlja »Der Neue Tag« zagotovilo od merodajne strani, da je ta govorica popolnoma neutemeljena. List poroča nadalje, da je dunajski mestni svet sklenil udeležiti se akcije za nabavo ameriškega premoga, katero vodi že več tednov državni urad za trgovino in obrt.

Iz Anglije.

Železničarska stavka.

LONDON, 5. (S.) Železničarska stavka se je končala pod naslednjimi pogoji: 1) delo se takoj zopet začne; 2) pogajanja se bodo nadaljevala in bodo morala biti dokončana pred 31. decembra; 3) mezde se bodo računale do septembra 1920. po sedanjih določbah, toda lahko se izpremene že s 1. avgusta 1920., če bodo to zahtevale raz-mere; 4) nobeden odra-

---

PODLISTEK

Za staro pravdo. (5)

Avgust Šenoa: Seljačka buna. — Zgodovinska povest iz XVI. stoletja.

— Batorji in moj rajni gospod skupno.

— Res, — je odgovoril Pállfy, — Batorji in Andrej Hening so predložili kralju prošnjo. Ali to zmago naše pravice.... naj mi oprosti vaša milost te besede.... je dosegel predvsem ugled vrhovnega sodnika kraljevine Ogrske. Moj gospodar želi sedaj, ko je kralj Ferdinand nadvladal Ivana, da pravo rodbine ostane trdno in status, in mu niti oddaleč ne prihaja na misel, da bi se dotikal polovice, ki pripada Heningovemu rodu.

— To se pravi, — se je gospa obrnila popolnoma, — imetje je nerazdeljivo in rodbinsko, dohodki in užitek se mora razdeliti med naša rodbinama, vsaki polovico. Tak je zmisel kraljeve darovnice in tako sta se pogodila moj pokojni gospod in gospod Bator v Stubici.

Da, da, — je odgovoril Madžar nekoliko zmedeno.

— Moram vam povedati tudi to, — je nadaljevala gospa Uršula, — da sem svojemu pokojnemu gospodu Andreju leta 1559. posodila od svoje dedščine po materi sedem tisoč ogrskih goldinarjev in dobila za to zastavno pravico na četrtino vsega posestva. Ne pozabite tudi, da se je na posestvu nahajal dolg, ko smo ga prevzeli. Upniki baron Klainach, Jakob Sekelj in Ladislav Kerečen so strahovito nadlegovali mojega rajnika. Po sreči se je našel dober človek, gospod podban Ambrož Gregorianec, ki je izplačal pijavkam dolg 2033 ogrskih goldinarjev ter si za to seveda pridržal zastavno pravico, katero je pozneje prenesel na svojega sina Stepka, ko se je ta oženil z mojo hčerjo Marto.

Vem tudi za to, vaša milost, ali vsega tega si ne morem tolmačiti drugače, kot da to breme zadeva le Heningovo polovico.

— Molčite mi, — je kriknila gospa Uršula in udarila z nogo ob tla, — tu ni nikakršne polovice. Dolg obremenjuje celo posestvo. Niti kraljevi sodnik niti kralj ne bosta naše dedščine razrezavala z nožem na dvoje, dokler je živa moja glava, dasiravno se mi to dvojno gospodarstvo na isti zemlji zdi kakor oni čudni dvoglavi orel, kateremu ena glava gleda na desno, druga pa na levo.

— Saj to je ravno, vaša milost, — je vzkliknil Pállfy, skočivši pokoncu, in oči so se mu čudno zabliskale. — Seveda, seveda. Tako mislim tudi jaz, tako misli tudi moj gospodar. Pustiva sumničenja in obdolževanja! Končajva ta prepir, ki traja že celo uro. Gospod kraljevi sodnik ne bi imel rad, da bi stvar prišla pred sodišče, ker je tudi on sodnik, in so takšne pravde med rodbino pravo prokletstvo.

— Aj! — se je posmejala gospa Uršula škodoželjno, — moj dragi sorodnik se torej boji sodišča? Dobro, da vem. On se vsaj razume v zakone. Po vsem tem se zdi, da njegova pravica ni posebno trdna. Toda da slišimo vaše pogoje, gospod Pállfy.

Gospa Uršula je začela s počasnim korakom in prekrižanimi rokami hoditi semtertja po sobi, upirajoč oči v tla, poleg nje je stopal Pállfy, venomer se priklanjajoč in mahajoč z rokami.

— Pro primo,*) — je dejal Madžar, vzdignivši palec, — Jurja Svesvetičkega je treba odpraviti. Ta človek je nasilen morda zaradi svoje vneme za svojega gospodarja in morda nekoliko tudi za svoj žep, toda treba ga je odpraviti, ker ni všeč vaši milosti ter je takointako tudi zelo slab in bolan. To bo najboljši izgovor, da ga odpravimo.

— Dobro, — je dejala gospa; — govorite dalje.

— Pro secundo**), — je nadaljeval Madžar, vzdignivši kazalec, — za svojega upravitelja nastavi moj gospodar Gregorja Dombroja, mirnega, pravičnega človeka, ki tu v bližini nima sorodnikov in tudi ni oženjen. Njemu se inventarno izroči, kar je vina, živine, žita, sena, pohištva, kolikor pripada polovici mojega milostivega gospodarja.

*) Prvič.
**) Drugič.

(Dalje.)

ali železničar ne bo dobival manj od 51 šilingov na teden, tako; 5) stavkujoči delavci bodo sprejeli predlog, da delajo popolnoma složno s tistimi, ki so ostali na svojih mestih, ali ki so se povrnili na delo; na vsak način ne bo nihče žrtev stavke; 6) vsled stavke zadržane mezde se bodo izplačale po povrnitvi na delo.

LONDON, 6. (S.) Ker je železničarska stavka dokončana, se parlament ne sestane pred določenim rokom. Skupščina zastopnikov »Trade Unions«, določena za torek, in konferenca Lloyda Georgea z župani se ne boste vršili.

Iz Turčije.

Novi turški kabinet.

CARIGRAD, 6. (S.) Novi turški kabinet je bil takole sestavljen: General Allizira paša, veliki vezir, Mustafa Rešid paša, zunanje stvari, Gemal paša, mornarico, Damad Šerif paša, notranje stvari, Mustafa beg, pravosodje, Tevfik beg, finance, Hamed Abuk paša, delo, Habi paša, poljedelstvo, Šeid beg, uk, Abban Rahanan Šerif beg, državni svet. Nov kabinet bo razpisal volitve in sklical parlament.

Iz Italije.

Veliko dima, malo ognja...

RIM, 5. »Messaggero« piše: Po vesteh, ki jih je dobilo ministrstvo za mornarico iz Valone, ni bil dogodek s parnikom »Epirom« tako nevaren, kakor so pisali listi. Stvar je bila popolnoma neznatna. Otok Randoni je zaseden po srbskih mornarjih-prostovoljcih. Ko je plul parnik »Epiro« mimo otoka, je neki mornar z otoka ustrelil in lahko ranil nekega italijanskega vojaka na parniku. Italijanska oblast je dosegla, da se krivec kaznuje, in da se prostovoljci nadomeste z rednimi četami.

General Sarkotić o jugoslovanskem vprašanju.

V »Österreichische Rundschau« je priobčil general Štefan Sarkotić, bivši deželni načelnik Bosne in Hercegovine, nastopni članek:

V nasprotstvu z vsemi zgodovinskimi sporočili ni našel največji vseh časov nobenega nadvladujočega državnika, ki bi bil preprečil, da ne bi bili imeli vojaki velike besede, da ne bi bila Nemčija zamudila trenutka za časten mir in da bi se **Avstrija ne pogubila na svoji zavezniški zvestobi.** Pomankanje takega državnika so še najbolj občutile visoke vojaške osebe same, najgrenkeje pa cesar Karel. Ko sem mu priporočal naj zopet pozove Koerberja, je menil, da je Koerber prestar in obrabljen. Tudi Tisze da ne more pozvati, ker ta da učinkuje na entento kot rdeča ruta. Ob neki drugi priliki mi je rekel cesar: »Ni ga in ne porodi se diplomat, ki bi mogel izvesti državo iz zagat, v katere je zašla.«

Med vojno je bil ogrski vpliv še močnejši, nego v miru. Grof Tisza je nadvladoval položaj, pa naj je imel ministrsko listnico, ali pa ne. Grof Burian je soglašal s Tiszo skoro v vseh vprašanjih. Grof Czernin in dr. Seidler sta podlegala ogrskemu vplivu.

Za zedinjenje Jugoslovano v okvirju monarhije so bili avstrijski državniki vsaj v letu 1918., ogrski pa ne. V svojo nesrečo so vztrajali pri status quo. Pred kakimi štirimi leti sem jaz nasvetoval, naj bi se Hrvatom dovolilo vsaj virtuelno priključenje Bosne in Hercegovine k Hrvatski, da bi Hrvati vedeli, da jim Bosna in Hercegovina nekoč morate pripasti. Pozneje se je jugoslovansko vprašanje poostrilo, in jaz sem stavljal vedno ostreje zahteve — predvsem sem zahteval takozvano **hrvatsko rešitev, vsebujočo zedinjenje Bosne, Hercegovine in Dalmacije s Hrvatsko.**

V kronskem svetu 30. majnika 1918., ko so razpravljali o jugoslovanskem vprašanju, je ban Mihalović zahteval gornjo hrvatsko rešitev kot najmanjšo zahtevo; toda, izrazil je že bojazen, **da bo taka rešitev težko več zadoščala.** Jaz sem ga podpiral najtopleje. **Toda, proti ogrskemu stališču, naj se zasedaj priključi le Dalmacija, ni bilo nič opravititi!**

Čim kritičnejši je postajal čas, tem bolj sem pritiskal k rešitvi in sem se zavzemal za **priključenje vseh Jugoslovanov monarhije, torej tudi onih Kranjske in Istre k ostalim petim deželam.** Ali vse je bilo zastonj. Odpora ogrske vlade ni bilo možno premagati. Ali nobena stvar ni tako pospeševala zedinjenja vseh Jugoslovanov, kakor ravno ta odpor.

Vkljub mojemu dobremu razmerju do ogrskih državnikov, in vkljub temu, da sem jih neprestano silil k čim najhitrejši rešitvi jugoslovanskega vprašanja v hrvatskem smislu, so ostala brezuspešna vsa moja prizadevanja. Njihova zaslepljenost je bila pač gorostasna. Gluhi za vse dobre nasvete, ne le da niso prav razumevali svojega razmerja do Hrvatske ampak niso prav nič razumevali tudi notranjega in vnanjega položaja monarhije, domnevali so si, da so še v posesti moči, ko jim je ta že vidno začela uhajati iz rok, in niso s svojo žalostno trmoglavostjo povzročili le razsula svojega lepega kraljestva, marveč tudi vse staročestite monarhije.

* * *

Oglaša se torej tudi gospod general Sarkotić in se — pere. Tudi on hoče biti **sedaj** med tistimi, ki so v onih kritičnih časih vse dobro videli in predvidevali in so tudi silili s svojimi dobrimi nasveti. Ali, drugi da jih niso hoteli slušati in zato da je prišel polom. V tej smeri se giblje ta poizkus samoobrambe generala Sarkotića. Ni uspel. Vsaj pri nas ne, ki smo gospoda generala videli na delu v tistih strašnih časih. Trpke misli nas obhajajo, ko čujemo sedaj iz peresa generala Sarkotića obžalovanje na tem, da so imeli »vojaki« prvo besedo. Saj je bil tudi on med njimi! Če je vedel, da je bila ta vojaška beseda zgrešena, če je vedel, da vodi monarhijo v pogubo — zakaj se je tej besedi pokoril? Pravi sicer, da je svaril tega in onega, ali javnega čina, ki bi bil odgovarjal njegovemu boljšemu uverjenju, nismo videli nikjer. Kot deželni načelnik v Bosni in Hercegovini v velikih časih je bil le — in prav nič drugega — slepo pokoren avstrijski general in sluga Dunaja z vsemi njegovimi grehi in njegovo slepoto. Da je bilo temu res tako, priča generalovo prizadevanje, da bi zvalil vso krivdo na Madžarje — na njihovo zaslepljenost in trmoglavost.

Ne prihaja nam na misel, da bi hoteli braniti Madžarje. Ali, če je bilo prizadevanje generala Sarkotića, da bi rešil monarhijo, iskreno, potem kaže le, da je bil tudi on — zaslepljen! To zaslepljenost ovaja tudi s tem, da se še ponaša, kako da je — dasi govori o neizogibnosti rešitve **jugoslovanskega vprašanja** — vedno govoril le o »hrvatski rešitvi«. In še pri tem mu je zmisel besede zelo nejasen. Zahteval da je priključenje vseh Jugoslovanov k »ostalim petim deželam« — torej tudi »onih Istre in Kranjske«. Katerih Jugoslovanov? Ali onih v monarhiji, ali tudi onih v kraljevini Srbiji? In naglašanje Istre in Kranjske! **Kaj pa s Koroško, kaj z ostalim Primorjem, kaj s Štajersko?** Ali je hotel te dežele izključiti? In to naj bi bilo reševanje **jugoslovanskega** vprašanja?!!

Če njegove trditve, da je svetoval in priporočal temu in onemu, odgovarjajo resnici le toliko, da je izprevidel, da je nekaj treba storiti, ali njegovi nasveti govore, da je hotel rešiti, kolikor se je — po njegovem mnenju — sploh še rešiti dalo za — — nemški Dunaj!! Ni mu bilo — in s tem zagreša grdo neiskrenost — za rešitev jugoslovanskega vprašanja, ampak ostajal je zvest v službi — **avstrijskega generala.** In kar je zagrešal kot tak v Bosni in Hercegovini, **tega ne** izbriše nobeno pranje!

General Sarkotić **obdolžuje** Madžarje, da so povzročili pogubo monarhije. Dejstvo pa je, da razkritja, ki prihajajo sedaj iz nemških virov, govore, da glavni krivec ni bil Tisza, ampak Berchtold, torej Dunaj!! Preko Madžarjev, preko Dunaja in preko »nasvetov« generala Sarkotića so šli dogodki svojo pot do — zedinjenja Jugoslovanov.

Domače vesti.

Bodite previdni z obtožbami!

In poln vzrok imajo za mnoge pritožbe; saj se je mnogo grešilo, oziroma zamudilo, na mnogih straneh. Ugotovljajoč to, pa moramo tem nujneje svariti pred prenaglienimi in nepremišljenimi obtožbami. V nekem članku, priobčenem v »Slov. Narodu«, čitamo n. pr. stavek, ki očita delegaciji v Parizu, da je imela »premehko hrbtenico«. Na utemeljevanje te trditve ne moremo primerno reagirati iz lahko razumljivih razlogov. Pravimo le, da ni še čas, da bi mogli izrekati končnoveljavno in na trden temelj oprto sodbo o dogodkih na pariški konferenci. Saj se zakulisne borbe odtezajo javnosti. Toliko pa moremo reči, da tudi najtrdnejša hrbtenica ne more zmagovati, če ima proti sebi **več istotako trdnih hrbtenic.** Pomislite le, da je delegacija SHS — poleg drugih nasprotstev — našla pred seboj ogromno barikado, skoro neprekoračljivo pečino — londonske pogodbe. Vendar se je boj za to pogodbo in proti njej bil mesece in se bije še danes. In zato je bilo menda treba veliko pameti, in — trdne hrbtenice. Sedaj pa h glavnemu: kakor vsaka vojska, potrebuje tudi delegacija **zaslombe v trdni operacijski podlagi! A kje bodi ta podlaga? V konsolidiranih, zdravih razmerah v domovini, v enotni volji!** A kake razmere so danes v državi SHS? Dr. Rybář je izrekel te dni bridko besedo, ugotovljajoč, **koliko je razsulo v političnem življenju škodilo delovanju delegacije.** Nočemo govoriti dalje, saj dogodki kriče vsakomur, kdor hoče slišati! Nočemo braniti dela delegacije, ker — kor že rečeno — čas za **veljavno** sodbo pride šele, ko bo podana objektivna zgodovina delovanja konference!! Tu bi morali napisati logičen zaključek. Ne moremo!

Posebno dovoljenje za izvažanje alkohola in piva v kraljestvo. Državne železnice in paroplovne družbe ne sprejmejo nikakih množin alkohola ali piva, izdelanega v Julijski Benečiji, ki so določene za pokrajine v kraljestvu, če ni preskrbljen vozni list s tozadevnim dovoljenjem (nulla osta), ki ga izda ta urad na prošnjo interesiranih tvrdk proti plačilu diference med bivšo avstrijsko in sedanjo pristojbino, ki je v veljavi v kraljestvu.

Izplačevanje stanarine častništva, moštva, itd. za mesec september se bo vršilo pri komisarijatu za vojaške stanarine in transporte na trgu Edinosti 4, I. nadstr. soba 26. od 9. do 12. ure v naslednjem redu: 8. in 9. oktobra začetne črke A—B, 10. in 11. okt. C—D, 13. okt. E—F, 14. okt. G—H, 15. okt. I—K, 16. in 17. okt. L—M, 18. okt. N—O, 20. in 21. okt. P—Q, 22. in 23. okt. R—S, 24. okt. T—V, 25. okt. W—Z. Stanodajalci se pozivajo, naj prinesejo s seboj izkazila o oddanem stanovanju in naj se strogo drže navedenega reda.

Meso za bolnike se bo prodajalo proti predložitvi zdravniškega izpričevala v sredo, četrtek in petek v naslednjih mesnicah ki bodo odprte od 7—10'30, in sicer: Lenarduzzi, ul. Catteri 21; Tramarin, ul. Lavoratori 213; Rochelli, ul. Procureria 2; Scarlavai, ul. Giulia 56; Mocenigo, ul. Barriera 31; Jenko, ul. Cavana 19.

Slovensko gledališče. V nedeljo sta se zadnjikrat ponovili Finžgarjeva **»Veriga«** in Sudermannova **»Čast«.** »Veriga« je bila podana boljše, kot prvič. Posebno gg. Širok A. in Požar sta pokazala mnogo več vrlin, kot pri premijeri. Ulogo Micke je igrala gdč. Kraljeva, namesto še vedno bolne gdč. Gradišarjeve. V začetku je nekoliko posnemala obolelo igralko, polagoma se je pa vživela in podala Micko po lastni interpretaciji; posebno v tretjem dejanju je bila dobra. Gdč. Kraljevi bi svetoval, da se popolnoma posveti gledališču, s prisnostjo in dobro voljo se bo kmalu povzpela nad diletantstvo. »Čast« je bila dana na splošno tako kot prvič in drugič. Obisk pri popoldanski predstavi je bil srednji, pri večerni celo dober. Pavze med dejanji so se vlekle v neskončnost. — R.

V četrtek, dne 9. t. m. ob 20 se uprizori Thomasova velezabavna komedija v treh dejanjih **»Charleyeva teta«** z g. Kraljem v glavni ulogi. Ta komedija, ki je vsled svoje svežosti na stalnem repertoarju vseh gledališč, je polna pristnega in zdravega humorja. V večjih ulogah nastopijo gdčne Kraljeva, Mozgečeva, Pregarčeva in Voukova ter gg. Goriup, Terčič, Šimenc, Požar in Boleslavski. Predprodaja listkov se začne vedno dan pred predstavo.

Odborova seja Ženske podružnice CMD se vrši v sredo, 8. t. m. ob 15. Prosimo vse g. odbornice, da se seje gotovo in točno udeleže. — Tajnica.

Pobegnila je od doma v ul. Valdirivo št. 32 V., kjer se je nahajala pri Perdanovi rodbini kot rejenka, 10letna Ivanka Zore. Bilo je v nedeljo zjutraj, ko je šla od doma nekaj kupovat, a se potem ni vrnila več. Dekletce je srednje postave, plavih las, in je bila oblečena v modro obleko z rožnobarvnim predpasnikom ter rumenimi čevlji. Dekle je že parkrat na enak način pobegnilo od doma. Kdor bi kaj vedel o njih, naj sporoči na gornji naslov.

Kdo ve kaj. Bernard Misici, Cleveland O. 6315 Glas Ave., Severna Amerika, išče svojo soprogo Katarino, sina Antona in hčerko Bernardino, ki so še pred dvema letoma stanovali v Trstu, Škorklja-Sv. Peter št. 10. Kdor morda ve, kje se nahaja družina, naj sporoči, kar ve, na zgoraj navedeni naslov.

Z geslom »Prosveti in zabavi« je otvoril krožek nekdanjih ajdovskih diletantov vrsto dramatičnih predstav, ki so po petletnem mrtvilu, povzročenem po vojni, res vzdramile in zelo prijetno iznenadile občinstvo. V kratki dobi od 31. 8. do 28. 9. je uprizoril igre: »Napoleonov samovar«, »Mesalina«, »Kjer ljubezen, tam Bog«, »Snubač« in »Idealna tašča«; poslednje tri so se tudi ponovile. Uprizorilci imajo še bogat načrt in najboljšo voljo, nuditi prosvete in zabave lačnemu narodnemu občinstvu še prav mnogo duševnega vžitka, ter je upati, da se bodo predstave vršile po možnosti redno in stalno. Občinstvo iz Ajdovščine in bližnje okolice obiskuje predstave z vnemo. Igralsko osobje, ki žrtvuje res mnogo, ko brez pravih sredstev iz lastne moči ustvarja lepe prireditve, pa bodi uverjeno, da vrši velezaslužno čisto posvetno delo, za kar smo mu iz srca hvaležni.

Kuriozum. Prejeli smo: Plače državnih in deželnih uradnikov ter uslužbencev, učiteljev, njihove pokojnine, vojaške podpore itd. so se že začetkom zasedbe Julijske Benečije uredile, samo kongrua duhovnikov, in sicer samo onih, ki se senčijo v senci Nanosa in Snežnika, še do danes ni urejena in se ne izplačuje, dasi se tirja od župnih uradov redno poslovanje. To je jako zanimiv slučaj za upravni študij. Vzroka temu izrednemu stanju ni najti ne v zemljepisnem, ne historičnem, ne etničnem, ne juridičnem, ne finančnem, ne strategičnem momentu. Soditi bi se dalo, da je vsa stvar okamenela v postojnski jami ali bližu nje v obliki belega »šimeljna«. Ta kuriozum bo dal lep dohodek, vsaj v obliki obresti, za katere so prikrajšani duhovniki.

Samoumor. Včeraj se je v svojem stanovanju ustrelil neki Lucijan Canciano; našli so ga v njegovi sobi mrtvega na tleh, blizu njega pa revolver. Truplo so odpeljali v mrtvašnico pri Sv. Justu. Canciano je bil kurjač pri železnici. Vzrok samoumoru je bilo baje nesrečno ljubezensko razmerje.

Nesreča na cesti. Desetnik Alojz Fassoli, star 20 let, se je včeraj vozil na motornem kolesu pod predorom S. Vida. Ko je privozil iz predora, je tekla neka mala deklica čez cesto in prišla ravno pred kolo. Fassoli je uvidel nesrečo in se zato umeknil, pri tem pa je zavozil na kup kamenja. Kolo se je prevrnilo in nesrečni kolesar je odfrčal, dva metra daleč, z glavo v zid. Mož se je težko poškodoval na glavi in rokah. Poklicali so zdravnika rešilne postaje, ki je dal revežu prvo pomoč. Nato ga je dal odpeljati v vojaško etapno vojašnico.

Vedno avtomobili. Tudi včeraj ob 11 je povozil neki vojaški avtomobil Josipa Rebeca, starega 70 let. Na rešilni postaji je dobil prvo pomoč; nato so ga odpeljali na njegovo stanovanje v rocolski dolini 56.

Porotno sodišče.

Čudna hišna preiskava.

Včeraj se je začela razprava proti Natalu Radinu, rojenemu 2. avgusta 1888. in pristojnemu v Pazinu. Obtožen je poljedelec in majhen posestnik. Obtožen je, da je prišel 20. marca 1919. v družbi drugih šest neznancev v stanovanje Valentina Monferdina, katerega so tički okradli, mu pretili z namerjenimi puškami in zaprli vse osebe, ki so se nahajale v stanovanju, v neko klet, da so lahko nemoteno ropali. Pokradli so za 80 kron denarja, precej zlatenine in mnogo živil.

20. marca 1919. zvečer okoli 22 so zbudili neki udarci na vrata Valentina Monferdina, ki je bil že v postelji. Bili so neki vojaki, oboroženi s puškami z nasajenimi bajoneti in z njimi tudi obtoženec, ki je zagotovil Monferdinu, da se mu ne zgodi nič slabega, pač pa da morajo vojaki preiskati njegovo stanovanje, češ ker ima v njem skrito orožje. Monferdin je šel nato s svojim sinom Simonom na dvorišče in odprl vrata. V istem hipu pa sta že dva vojaka nastavila puški proti njima in tretji jima je ukazal, naj dvignita roke v zrak, in jima prepovedal govoriti; če bi se tem ukazom ne pokorila, jima je zagotovil, da ju takoj ustreli.

Medtem so Radin in njegovi sodrugi, preoblečeni vsi v vojake, šli v stanovanje in pokradli, kar jim je dobrega prišlo pod roke; črez nekoliko časa so se vrnili na dvorišče s celo Monferdinovo družino (Evfemija, Fosca, Marija, Justina in Anton Monferdin), katero so zaprli v neki hlev z Radinom vred, ki je pa ostal pri vratih in se pogovarjal z vojakom na straži. Valentina in Simona Monferdina je seveda še vedno stražil vojak na dvorišču. Ko so spravili na varno vse ukradeno blago, so preiskali vse Monferdinove in jih izpustili iz hleva.

Oni vojak, ki je stal na straži pri hlevnih vratih, pa je obdržal Fosco Monferdin, staro 16 let, v hlevu in jo hotel posiliti, kar se mu pa ni posrečilo, kakor zatrjuje Fosca.

Nato so odvedli celo družino na polje. Med potoma je poklical »poveljnik« vojakov Radina k sebi in se nekaj pogovoril z njim. Ko se je vrnil Radin k Monferdinovim, jim je povedal, da za nocoj lahko odidejo domov, da pa pridejo oni vojaki črez nekaj dni zopet k njim in jih aretirajo.

Ko so odhajali, je hotel drug vojak posiliti ubogo Fosco in izvršil je tudi svoje nesramno, zverinsko delo, ker sta druga dva njegova prijatelja tiščala ubogo dekle k tlom. Potem so ji ukradli še uhane in jo pustili domov.

Naslednjega dne so aretirali Radina v Tinjanu. S prva je trdil, da so mu neznanci grozili s smrtjo in ga prisilili, da jih je spremil v Monferdinovo hišo; pozneje pa je priznal karabinjerjem, da je bil organizator one drhali, in jim dal imena onih neznanih oseb. Pred sodnikom pa je izjavil, da ne odgovarja resnici, kar je povedal, ker je to storil iz strahu, da bi ne karabinjerji grdo postopali z njim.

Ko se je prečitala obtožnica, je Radin na vprašanje, ali se priznava za krivega, odgovoril, da je nedolžen. Pripovedoval je, da so ga v oni noči prisilili nekateri vojaki, naj jih spremi v Monferdinovo hišo, drugače da ga ustrele. Moral jih je spremljati, ker so mu grozili z nabitim revolverjem. Monferdinu je rekel, ni hotel nič žalega storiti, ker je njegov prijatelj. O posiljeni deklici ne ve ničesar.

Karabinjerjem je dal izmišljena imena, ker so ga pretepali. Enkrat so ga celo peljali v neki gozd in mu ukazali izkopati jamo. Potem jim je moral zopet dati imena, ker bi ga bili drugače ustrelili in pokopali v jamo, ki si jo je sam izkopal.

Ker je mankalo več prič, se je razprava odgodila.

Gospodarstvo.

Zakup zemlje v Sloveniji.

Glavni poverjenik za agrarno reformo v Sloveniji je izdal naslednjo naredbo:

Lastnikom, oziroma upravništvom vseh veleposestev, ki so pritegnjena v smislu kr. naredbe z dne 21. julija 1919, uradnega lista št. 608 v agrarno reformo, katerim se pa dosedaj ni naznanilo, da se pri njih oddaja v zakup uradoma izvrši:

Na podlagi določeb predhodne odredbe z dne 25. februarja 1919, uradn. lista št. 61, kr. naredbe z dne 21. julija 1919, št. uradn. lista 608 ter naredbe ministrskega sveta z dne 10. aprila 1919, nadalje vsled telegrafičnega ukaza kr. ministra za agrarno reformo z dne 9. septembra 1919, št. 4842, odrejujem z ozirom na to, da iz tehničnih razlogov uradna oddaja v začasni zakup ni v vseh slučajih izvedljiva, sledeče:

1. Nobeno poljedelsko zemljišče (njive, vrtovi, vinogradi, travniki, pašniki) ne sme ostati neobdelano, oziroma neizkoriščeno.

2. Vsak veleposestnik sme obdelovati v svoji režiji le toliko zemlje od svojega veleposestva, kolikor je more obdelovati sam kot strokovni vodja (ekonom) s svojo gospodarsko družino, v katero spada tudi primerno število doslej na veleposestvu zaposlenih nastavljencev in delavcev. Izjema je dovoljena le, če zemlje sploh ni mogoče oddati spodaj navedenim soopravičencem v najem.

3. Vse poljedelsko zemljišče, ki ga v smislu točke 2. ne obdela veleposestnik sam s svojo družino, mora oddati uprava veleposestva še to jesen v najem onim občanom na veleposestvu interesiranih občin, ki se preživljajo deloma ali pa v celoti z obdelovanjem zemlje, pa zemlje sploh nimajo ali pa je imajo manj nego jim je treba za preživitev njihovih rodbin; nihče teh zakupnikov pa ne sme dobiti na podlagi te odredbe več zemlje v zakup, nego jo more, vštevši njegovo lastno zemljišče, obdelovati s svojo rodbino. Po možnosti naj se upoštevajo pri oddaji v zakup sorazmerno vsi, ki so upravičeni dobiti zemljo v zakup.

4. Kot najemniki imajo vselej, zlasti pa v slučaju, da zemlje primanjkuje prednost dobrovoljci in vojaki, ki so se borili za osvoboditev in ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev, invalidi ter vdove in sirote padlih vojakov.

5. Vsak podnajem je strogo prepovedan.

6. Oddaja zemljišča v najem potom dražbe je nedopustna.

Borzna poročila.

Trst, dne 6. oktobra 1919.

Tečaji:

Jadranska banka	250—255
Cosulich (Austroamericana)	470— 485
Dalmatia (Parobr. dr.)	290— 300
Gerolimich	1360— 1400
Lloyd	840— 870
Lussino	1425— 1475
Martinolich	365— 375
Navigazione Libera Triestina	1365— 1420
Oceania	410— 420
Premuda	560— 580
Tripcovich	480— 510
Assicurazioni Generali	16500—16750
Riunione Adriatica	3075— 3150
Ampelea	430— 440
Cement Dalmatia	275— 285
Cement Spalato	330— 345
Čistilnica petroleja	1765— 1815
Krka	380— 390
Čistilnica riža	285— 300
Tržaški Tramway	222— 227
Tržaška tvornica olja	950— 1000

Poslano*)

ZAHVALA.

O priliki svojega odhoda iz bolnice si štejem v prijetno dolžnost, da se zahvalim vsem, ki so mi na katerikoli način pripomogli do ozdravljenja. Imenoma zahvalim primarija kirurgičnega oddelka, veleučenega gospoda **dr. Almerica D'Este** in njegova asistenta gg. **dr. Hektorja Rinaldi** ter **dr. Demetrija Giorgiacopulo;** prisrčna zahvala bodi vsem sobratom, Marijini družbi, in zlasti dobrosrčnim Svetoivančanom in Lokavcem. Vsem kličem iz srca: Bog povrni!

VIRGILIJ ŠČEK.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko, kolikor mu veleva zakon.

MALI OGLASI

DRVA za kurjavo, v veliki in majhni množini se kupujejo. Ponudbe, z navedbo vrste, množine, cene, kraja in roka izročitve, nasloviti na poštni predal št. 130, Trst, centrala. 4176

SPREJMEM prodajalko za pekarno; hrana, stanovanje in plača po dogovoru. Naslov pove inser. odd. Edinosti. 4179

PRODASTA se dva vinska soda po 100 litrov. — Ul. Luigi Ricci št. 5, II., vr. 9. 4180

NA PRODAJ je koza mlada, švicarske pasme, knjižnica ter dve stenski podobi. Vrdela 568. 4181

KOMPLETNA nova poročna soba z vzmeti in žimnicami in kuhinja se proda. Ul. Giulia št. 66, Vila Pia. 4182

PRODA se dobro ohranjen pianino, primeren za učence. Postojna št. 132. 3321

VILA, 9 sob, 3 kuhinje, 3 shrambe, kopalna soba, klet, 500 m² vrta, dve minuti od električne postaje, je na prodaj, takoj. Intormacije: Občine 175, trgovina. 4132

UČITELJICA izvežbana v francoščini in nemščini, pripravlja za izpite. Mesečno 12 lir. Acquedotto 33. IV nadstr. levo. P 711

KROJAČNICA Avgust Stular ul. S. Francesco d'Asisi štev. 34. III. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 3367

POTOGRAF A. JERKIČ, Trst, ul. Roma 24. Gorica Corso št. 36 na dvorišču. P 711

•• AVTORIZOVANA POSREDOVALNICA ••

Trst, ulica Madonnina štev. 4, II. n.

sprejema vsakovrstna trgovinska dela (prospekte, tarife, spomenice, korespondenco itd.) izvršuje prošnje za potne liste z največjo hitrostjo v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku od 9 do 12 in od 15 do 18.

Cenjeni inserenti, kateri nam pošiljajo oglase z dežele, naj nam oproste, če je oglas šele 10-15 dni pozneje objavljen, ker temu nismo krivi mi, ampak neurejene poštne razmere. — Prosimo tudi, da se oglasi plačajo antecipatno.

Kisova kiselina, razna mila, plavilo, metle, in drugi predmeti
se dobe pri
HOLLANDIA COLONIAL
družba z om j. v Trstu
ul. Pier Luigi da Palestrina štev. 2
(vogal ul. Coroneo)
Telefon. 24-03 Telefon 24-03.

Dr. FRANZUTTI
ZOBOZDRAVNIK v Trstu, ulica Genova št. 13, I nadstr. (prej ulica Campanile) Tehniški vodja A. Johnscher, dolgoletni asistent Dr. J. Čermaka. - Izdiranje zob brez bolečin. Plombiranja. Umetni zobje.

Šolski zvezki
in druge šolske potrebščine se dobijo na drobno in debelo v
Knjigarni Kat. Tisk. društva
v Gorici, ul. Carducci št. 2.

Vsi oni, kateri nam po prejemu računa od našega inseratnega oddelka pošiljejo denar, naj blagovole napisati na odrezek poštne nakaznice, — število dotičnega računa. —

ZLATARNICA G. PIMO, TRST
se nahaja na Korzu št. 15 (bivša zalernica G. ŽERKOVITZ & Figlio)
Velika izbera srebrnih in zlatih ur, uhanov, verižic itd.

ZOBOZDRAVNIK
Dr. MRAČEK TRST
Corso 24, I. nadstropje
Ordinira od 9 - 12 dop. in od 3 - 6 pop.
Brezbolestno izdiranje zob, plombiranje in umetni zobje

ZALOGA UR IN ZLATARINE
na veliko izbero se vdobi pri
A. POVH v Trstu
TRG GARIBALDI (BARRIERA) 3.

PFAFF Stroj za šivanje in vezanje pravi nemški izdelek
Seidel & Neumann in „Singer" Gast & Gasser
Bogata zaloga vseh potrebščin. Mehanični delavnice za vsako popravljanja.
Tvrdka ustanovljena l. 1878
FRANCESCO BEDNAR
Trst, ul. Campanile 19

UMETNI ZOBJE
z in brez čeljusti, zlate krone in tudi obrobki
VILJEM TUSCHER koncesijonirani ZOBOTEHNIK
TRST, ul. 30. oktobra (ex Caserma) 14, II
Ordinira od 9 predp. do 6 zvečer.

JADRANSKA BANKA
Delu. glav. K 30,000.000, Reserve K 8,500.000
Centrala: TRST
Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 9
Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija, Split, Šibenik, Zadar
Ekspozitura: Kranj.
Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle
Sprejema vloge
na hranilne knjižice proti 4½% letnim obrestim v bancogiro-prometu proti 3% letnim obrestim. Na odpoved navezane zneske sprejema po najugodnejših pogojih, ki se imajo pogoditi od slučaja do slučaja.
Daje v najem varnostne predale (Safes Deposits).
Blagajna posluje od 9.30—12.30 in 14.30—16